

Психологічний супровід: труднощі та рекомендації про впроваджені змішаного навчання в освітній простір.

Труднощі, які виникають в учнів:

- тривожність та психологічний дискомфорт, які викликані недостатньою ІКТ-компетентністю;
- сприйняття змісту навчального курсу в учнів з різноманітними ведучими каналами сприйняття;
- невміння самоорганізованого та раціонального планування самостійної роботи з навчальним матеріалом, раціонального розподілу часу на рішення поставленої задачі;
- труднощі в самостійному відстеженні етапів уроку;
- побудова спілкування з вчителем та учнями в режимі особистих повідомлень, мала інформованість про норми мережевого спілкування;
- недолік комунікативних навичок (вміння слухати одне одного, вміння ставити питання, вміння відстоювати власну думку, лаконічно та впевнено виступати тощо);
- розподіл ролей при роботі в групі.

Труднощі, які виникають у вчителів:

- неготовність вчителя замінити свою роль в навчальному процесі технології змішаного навчання: перейти від функції ментора та транслятора знань до ролі т'ютора, до співпраці з учнем у навчальному процесі;
- подолання психологічного бар'єру авторитарності;
- організація діяльності з використанням навчальних онлайн-курсів на основі індивідуальних особливостей учнів;
- вибір стилю спілкування з окремими учнями;
- проблеми формування ефективно працюючих малих навчальних груп;

- оцінювання ступеню індивідуальної участі учня в роботі групи;
- підвищення мотивації навчання.

Що необхідно для успішного налагодження контакту та плідної праці:

- знання індивідуальних особливостей учнів (рівня тривожності, самооцінки, характеру мотивації та інше);
- рекомендації з організації навчального процесу для кожного учня, які надає психолог;
- визначення стилю спілкування з кожним, хто навчається;
- оптимальні шляхи вирішення можливих конфліктних ситуацій, якщо такі виникають під час навчання;
- психолог може надати допомогу при формуванні складу навчальних груп (прогноз сумісності та результативності); у відстеженні групової динаміки та формуванні сприятливого клімату в освітньому середовищі.

Психолог працює над:

- створенням атмосфери довіри та взаємної підтримки між учнями та вчителями;
- формуванням мотивації активної участі в навчальному просторі;
- розробленням рекомендацій з питань психологічного супроводу учасників навчання;
- вивченням індивідуальних особливостей, характеру міжособистісних стосунків учасників навчання з метою забезпечення індивідуально-дифереційованого підходу та розробки індивідуальних маршрутів;
- допомогою учням у виборі індивідуальної навчальної траєкторії.

Рекомендації по взаємодії з інертними дітьми:

- терпіння та спокій, доброзичливий тон;
- сплануйте разом з батьками режим дня учня, що допоможе дитині впоратися з навантаженням та включитися в роботу;
- надання можливості учню звертатися до Вас за допомогою у разі виникнення труднощів;
- заздалегідь повідомляйте про опитування, щоб надати час на обміркування та підготовку;
- при проведенні контрольних та перевірочних робіт пропонуйте менший об'єм завдань, або залишайте більше часу на виконання;
- включайте завдання, які дитина зможе виконати, обов'язково похваліть її;
- формуйте впевненість шляхом правильної тактики опитувань та заохочень;
- обережно оцінюйте невдачі;
- будуйте процес навчання на позитивних емоціях, створюйте мотивацію успіху, підвищуйте самооцінку дитини;
- підтримуйте та розумійте.

Рекомендації по взаємодії з лабільними дітьми:

- допомагайте учням довільно регулювати та організовувати свою діяльність;
- привчайте перед початком роботи дослухувати до кінця вказівки вчителя;
- тренуйте учнів бути стриманими та терплячими;
- відпрацьовуйте навички самоконтролю, не дозволяйте насолоджуватися тим, що завдання виконано швидко, а звертайте увагу на якість виконання;
- використовуйте переходи від одного виду діяльності до іншого;

- спрямовуйте учнів на пошук інших форм оживлення діяльності, наприклад, на аналіз інших шляхів виконання завдань, інших засобів вирішення задач, відмінних від тих, які використовують;
- вчіть учнів знаходити нове в кожному повторенні одного й того ж завдання, дії, для того щоб уникнути монотонності;
- на давайте для засвоєння в обмежений проміжок часу великий, різноманітний матеріал.

Рекомендації по взаємодії з учнями слабкої нервової системи:

- попереджайте заздалегідь про майбутні роботи та завдання;
- при опитуванні надавайте перевагу не усним, а письмовим відповідям;
- контрольні завдання надавайте у звичній формі, використовуючи завдання за алгоритмом, шаблоном, єдиною схемою;
- надавайте час для ретельної та повної підготовки до відповіді;
- під час самопідготовки надавайте учням можливість самостійно влаштовувати перерви, короткочасний відпочинок у зручний час, коли закінчується робота;
- спочатку для виконання пропонуйте найбільш важкі завдання;
- надавайте достатньо часу на перевірку та контроль своєї роботи, виправлення помилок;
- не відволікайте та не переключайте увагу;
- створюйте сприятливі ситуації, що потребують послідовної, планомірної роботи («крок за кроком»);
- при відповіді та засвоєнні матеріалу пропонуйте учням допоміжні дії (розподіл тексту на фрагменти, складання плану тексту, вигадкування образів до усних завдань, графіки, схеми, малюнки, діаграми, таблиці тощо);
- створюйте ситуації, у яких учень буде найбільш успішним;

- уникайте різких зауважень, обережно оцінюйте невдачі учнів, тому що вони й самі болісно ставляться до них;
- обов'язково заохочуйте їх старання, наполегливість, навіть якщо результат далекий від очікуваного;
- найчастіше хваліть за будь-який успіх у роботі, що буде сприяти підвищенню самооцінки та формуванню впевненості у собі;
- обов'язково навчіть учня вмінню пережити невдачу.
- Рекомендації по взаємодії з учнями сильної нервової системи:
- пропонуйте різноманітні, творчі завдання; монотонні завдання викликають в учнів утому та знижують якість роботи;
- обирайте несподівані запитання, що потребують швидкої відповіді: внесення елементу невизначеності дозволяє активізувати пізнавальну діяльність;
- для засвоєння в обмежений проміжок часу пропонуйте значний за обсягом, різноманітний, складний матеріал;
- час, виділений спеціально для перевірки своєї роботи, може бути невеликим - контроль найчастіше проходить у процесі самої роботи;
- використовуйте прийоми переключення уваги в ході заняття, бажано організовувати зміну видів діяльності;
- пропонуйте завдання від легких до важких, так як учням потрібно «розгойдування» на початку роботи;
- контролюйте виконання учнями вимог поступовості, послідовності при виконанні поетапних дій та спонукайте учнів робити це самостійно;
- навчайте перевіряти свою роботу, при цьому використовуйте допоміжні засоби (учні припускаються помилок через неуважність, поспішаючи, якомога швидше закінчити роботу, так як вона їм швидко набридає).

Рекомендації по взаємодії з учнями з провідною модальністю «візуал»:

- надавайте можливість учню більше читати, роздивлятися схеми, таблиці, ілюстрації для запам'ятовування необхідної інформації;
- використовуйте слова, які описують колір, форму, місце розташування з великою швидкістю зміни діяльності;
- пропонуйте виділяти кольором різноманітні пункти та аспекти змісту;
- надавайте можливість записувати дії, використовувати схеми, таблиці, діаграми, наглядні посібники;
- дозволяйте учню мати папір, на якому він у процесі запам'ятовування може щось креслити, штрихувати, малювати та інше; малюнки потім можна використовувати як опору для відтворення навчального матеріалу;
- усні інструкції переводьте в письмову форму;
- кращий засіб зробити зауваження – похитати головою, погрозити пальцем.

Рекомендації по взаємодії з учнями з провідною модальністю «аудіал»:

- при подачі матеріалу використовуйте варіації голосу (гучність, пауза, висота);
- надавайте можливість учню прочитати вголос завдання задачі, навчального тексту, вголос відповісти на запропоновані запитання;
- привертайте до себе увагу, постукавши ручкою по столу, переставивши з м'яким стуком стілець або почавши говорити пошепки;
- кращий спосіб зробити зауваження – сказати пошепки «Ш-ш-ш».

Рекомендації по взаємодії з учнями з провідною модальністю «кінестетик»:

- використовуйте жести;
- дозволяйте тримати на столі неприбрані речі, щоб по мірі виконання завдань дитина могла би помацати й повертіти їх;
- дозволяйте рухатися, так як під час руху учень краще запам'ятовує матеріал.

Рекомендації по взаємодії з екстравертами:

- надавайте учням можливості для спілкування, обговорення із вчителем отриманих результатів, або з іншими учнями в режимі відеоконференцій, або на форумах;
- у процесі проведення інтернет – конференцій та роботі на форумах доцільно висувати цілий перелік питань для обговорення заздалегідь, щоб учні мали можливість, під час підготовки поспілкуватися одне з одним;
- організовуйте групові та парні форми роботи;
- таким учням важко своєчасно надавати зворотній зв'язок, навіть якщо він несе позитивну інформацію.

Рекомендації по взаємодії з інтровертами:

- важливо надати достатньо часу для обмірковування;
- неможливо допускати публічного обговорення неуспіхів;
- особливо важливий позитивний зворотній зв'язок, підкріплення отриманих успіхів.

Основні протипоказання при організації групової роботи:

- недопустима пара з двох слабких учнів: їм нема чим обмінюватись, крім особистої неспроможності;
- найсильніших учнів не треба прикріплювати надовго до «слабеньких», їм потрібен партнер рівної сили;

- за можливістю не слід об'єднувати учнів із «поганою» самоорганізацією, із занадто різними темпами роботи, які легко відволікаються.

Не рекомендується об'єднувати:

- сангвінік + сангвінік – атмосфера буде доброзичливою, але продуктивність роботи низькою;
- холерик + холерик – будуть занадто бурхливі емоції, дисципліни може й не бути;
- меланхолік + меланхолік – стимулювання не буде; посидючі, але немає взаємопорозуміння;
- флегматик + флегматик – буде загальмованість.

Зміст системи психолого-педагогічного супроводу змішаного навчання:

- система знань про засоби та форми взаємодії суб'єктів навчання з використанням технологій змішаного навчання та навчання з використанням дистанційних освітніх технологій;
- система знань норм мережевого етикету;
- система знань про психологічні особливості учнів;
- система знань про засоби сприйняття, переробки та засвоєння інформації, представленої у різних видах, в умовах спеціалізованого інформаційно – освітнього середовища;
- система засобів та методів формування позитивної мотивації в умовах навчання в ІКТ – насиченій освітній мережі;
- знання особливостей організації учнів, коли діяльність дітей носить переважно самостійний характер, або діяльність при мінімальному керівництві учителя.